

Rozloučení se Zdeňkem Tempírem

„Se zármutkem oznamujeme všem příbuzným a známým, že nás navždy opustil náš milovaný tatínek, dědeček, pradědeček, strýc, tchán, přítel a kolega,“ těmito slovy všechny informovala rodina Ing. Zdeňka Tempíra, CSc. o jeho úmrtí 8. září 2024. Tato zpráva nás v Národním zemědělském muzeu velmi zasáhla, nedokázali jsme zprvu pochopit, že tento nesmírně vitální člověk, kterého jsme považovali za nedílnou součást našich profesních životů, najednou není mezi námi a už nás nikdy nepřijde navštívit, nepřinese mně jako kurátorce podsbírky potravinářská výroba obaly od potravin (které bychom podle něj měli mít ve sbírce nejméně po třech exemplářích) či odbornou publikaci, nesdělí nám, co všechno ještě chystá a nezeptá se nás, jak se máme.

Není to tak dlouho, kdy na stránkách *Národopisného věstníku* [XXXVIII (80), 2021, č. 2, s. 113–116] vyšla gratulace k jeho 95. narozeninám, kde byl připomenut jeho osobní život, profesní kariéra i představena výběrová bibliografie. A proto bych na následujících řádcích pouze ve zkratce nastínila jeho životopis a připojila osobní vzpomínku.

Zdeňk Tempír, náš přední agrární historik a muzejník, se narodil 4. června 1926 v Hrabenově (okr. Šumperk). Studium Českého reálného gymnázia v Šumperku musel po obsazení pohraničí německou armádou v roce 1938 přerušit a povinnou školní docházku dokončil na české Měšťanské škole v Rudě nad Moravou a v Bludově. Poté se dva roky učil zahradníkem v Ovocných a dendrologických školkách bratrů Vyhlídalových v Kostelci na Hané a na zahradnické škole v Prostějově. Dále ve studiu pokračoval na Státní vyšší ovocnářsko-vinařské a zahradnické škole v Mělníku, aby nakonec své vzdělání po válce završil na Vysoké škole zemědělského a lesního inženýrství při ČVUT v Praze. 15. listopadu 1952 nastoupil do tehdejšího Československého zemědělského muzea – ústavu pro studium a povznesení venkova. V letech 1965–1972 stál dokonce v čele Československého zemědělského muzea jako jeho ředitel. V muzeu se zaměřil na vytváření výstav, expozic i výzkum a následnou popularizaci témat spjatých se zemědělstvím. Zmapoval vývoj oradel a traktorů na našem území, stejně jako historii ovocnictví, včelařství nebo chmelařství. Nedílnou součástí jeho práce byla také rozsáhlá sběratelská činnost, v jejímž rámci procestoval celé tehdejší Československo, a kromě sbírkových předmětů, které tvoří jádro současné sbírky Národního zemědělského muzea, pořídil rozsáhlou fotodokumentaci zemědělské činnosti na venkově.

Zdeňk Tempír se také jako jeden z mála muzejníků specializoval na archeobotaniku a paleobotaniku. Zuhelnatělé obilky, semena a pecky zemědělských plodin z archeologických nálezů podroboval zkoumání společně s kolegy

archeology. Jeho vědecké zaměření na historii pěstovaných plodin s důrazem na paleobotaniku vedlo také k uspořádání I. mezinárodního sympózia ke studiu pravěkých dějin kulturních rostlin podle archeologických nálezů v Zemědělském muzeu v roce 1968. Následně byla vytvořena Mezinárodní pracovní skupina pro paleoetnobotaniku – IWGP (International Work Group for Palaeoethnobotany), se kterou aktivně spolupracoval.

Velkou zásluhu měl také na založení Mezinárodní asociace zemědělských muzeí – AIMA též IAMA (International Association of the Museums of Agriculture), ke kterému došlo v roce 1966 na první mezinárodní konferenci zemědělských muzeí, konané u příležitosti 75. výročí vzniku Zemědělského muzea. Ve stejném roce začalo také Československé zemědělské muzeum vydávat *Věstník zemědělských muzeí (Acta musaeorum agriculturae)*, kde Zdeněk Tempír několikrát zastával redaktorskou pozici. Stejně tak byl činný v rámci předsednictva asociace AIMA nebo konference CIMA (Congressus internationalis musaeorum agriculturae). V letech 1958 až 1993 působil také jako tajemník Komise pro dějiny zemědělství a lesnictví, aktivně spolupracoval s Československou národopisnou společností, dále se Společností pro dějiny vědy a techniky, s Československým svazem včelařů a s řadou dalších oborových organizací a svazů.

Pracovní poměr v Zemědělském muzeu oficiálně ukončil odchodem do důchodu 31. srpna 1989, což ovšem neznamenalo, že by jeho odborné aktivity ustaly. Naopak se s elánem a entuziasmem sobě vlastním vrhl do vybudování Chmelařského muzea v Žatci. Činným zaměstnancem zde byl až do roku 2011.

Se Zdeňkem Tempírem jsem se potkala krátce poté, co jsem nastoupila do Národního zemědělského muzea v roce 2004. Zemědělskému muzeu sice již v té době byla vrácena budova na Letné a rovněž bylo osamostatněno s přívlastkem Národní, ale bohužel dlouholetá stagnace se podepsala nejen na správě sbírkových předmětů, ale také na absenci základních muzejních standardů, na vytváření nových expozic, výstav apod. Nové vedení se proto zaměřilo na nastartování „obrodného“ procesu s cílem patřit opět mezi odborná muzea s renomé. První výzvou bylo připravit velkou výstavu o pivu s názvem „Kde se pivo vaří“, kterou jsem dostala na starost. Po prvotním zorientování se v tematice jsem nemohla nenarazit na jméno Ing. Tempír, který se v té době věnoval chmelařství. Dovolila jsem si ho tedy oslovit s prosbou o konzultaci. Myslím, že mu to udělalo velikou radost, protože se konečně něco začalo dít v „jeho“ muzeu, a hlavně on zase mohl do muzea aktivně docházet, být přítomen při všech větších akcích, popovídat si s námi a podělit se o „životní moudra.“ Vadilo mu, že ve svém kolektivu nemáme zemědělského odborníka, ale spíše více historiků. Teď samozřejmě litujeme, že jsme si toho času neudělali více a až zpětně zjišťujeme, jak obrovský měl přehled a zájem o dění kolem sebe. Často také vyprávěl o své rodině, na kterou byl hrdý, o svém dětství a o začátcích své profesní kariéry. Nikdy se nás

neopomněl zeptat, co děláme a co naše rodina. Do poslední chvíle měl velký smysl pro humor a spoustu naplánované práce.

Odkaz Zdeňka Tempíra v Národním zemědělském muzeu je zásadní a nám všem nasadil tak vysokou laťku, že ji nelze lehce překonat. S obdivem a velkým uznáním přistupujeme k jeho práci, kterou po sobě zanechal. Na závěr si dovoluji připojit se k prostému konstatování jeho dcery: „*Táta chybí*“ a nám také. Děkuje.

Lucie Kubásková
Národní zemědělské muzeum